

VOOR UWE KINDEREN IS DE BESTE LECTUUR

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat reeds veel nummers drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. Al de verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

625. Een vreemde ontmoeting. 626. Een jongen aan de grens. 627. De dochter van den schipper. 628. Door cowboys gered. 629. De Schurk. 630. De laatste reis. 631. Het spook in de Ardennen. 632. De schaper van de heide. 633. Een gevecht om zijn leven. 634. Mislukt verraad. 635. Een vreemde avond. 636. Een Rus in Vlaanderen. 637. De koewachter van 't Zeehof. 638. De Kerstavond van den zwerver. 639. De Oudejaarsavond van den Herder. 640. De Cowboy van de Witte Hoeve. 641. In den Sneeuwstorm. 642. De Zeeduivel. 643. De veroordeelde van Aardenburg. 644. Het Berouw van den Roover. 645. Het Kwakzalversoproer. 646. Een Weldoener. 647. De Jacht op den Dief. 648. De Bedelaar van de Peel. 649. Het Geblaf in den Nacht. 650. De Goudzoeker in Alaska. 651. De Brief aan den Keizer. 652. Een vreeselijke Reis. 653. De onverwachte Erfenis. 654. Het Geheim van het Eksterhof. 655. De Cowboy in het Goudland. 656. De onttroonde Koning van het Goudland. 657. De Bedelaar uit het Goudland. 658. De Spookruiter. 659. De Clown. 660. De Smokkelaar van de Zwarte Hoeve. 661. De Avonturier. 662. Het Geklaag in den Nacht. 663. De groote Ramp. 664. De Versleten Kerel. 665. De Geheimzinnige Drenkeling. 666. De Beschermder der Cowboys. 667. De Koers van den Luiaard. 668. Een Helper in den Nood. 669. De Zware Boete. 670. Een Vlaming bij de Wilden. 671. De eerste Ronde van Frankrijk. 672. De Veroordeelde tot den Brandstapel. 673. De Muzikant onder de Roovers. 674. De Strijd tegen den Haai. 675. Een welgemikt Schot. 676. De Cowboy op de Postkoets. 677. De Leeuw in het Dorp. 678. De Vlucht over het IJS. 679. De Strijd van den Wisselwachter. 680. Een Drama in het Gebergte. 681. De Geheimzinnige Scheepsbouwer van Baasrode. 682. Vlamingen in Rusland. 683. De Wraak van den Wolfjager. 684. Een Vlaming tusschen Sneeuw en IJs. 685. In de onderaardsche gangen van Laarne. 686. Het Blokhuis. 687. De wonderbare Wederkomst. 688. De Duivels van 't Kasteel Karreveld. 689. De Boete van Freule Judith. 689a. De ontdekte Schat. 690. De Vlucht van Jan Vermeer. 691. De Geheimzinnige Grijsaard. 692. De Gids van Napoleon. 693. De verdwenen Visschersknaap. 694. De Kluizenaar in de Spelonk. 695. De Zieke in den Vuurtoren. 696. De gevreesde Landlooper. 697. De Boer en de drie Dieven. 698. De Kapel in het Bosch. 699. Smart op den Sint-Bernardsberg. 700. De wilde Kasteelzoon. 701. Een avontuurlijke Vacantie. 702. Een Wildstrooper in de Klem. 703. Een bewogen Nacht. 704. Mary's Wroeging. 705. De verjaagde Wees. 706. De Wraak van den Wees. 707. De moeilijke Redding. 708. Een vreeselijk Ontwaken. 709. Uit de Macht van een Schurk. 710. Wie was de Schuldige?

Elke week verschijnt een nieuw boekje. — Vraag ze in de boekenwinkels en bij uw dagbladverkoopers.

PRIJS : 0.75 CENTIEMEN

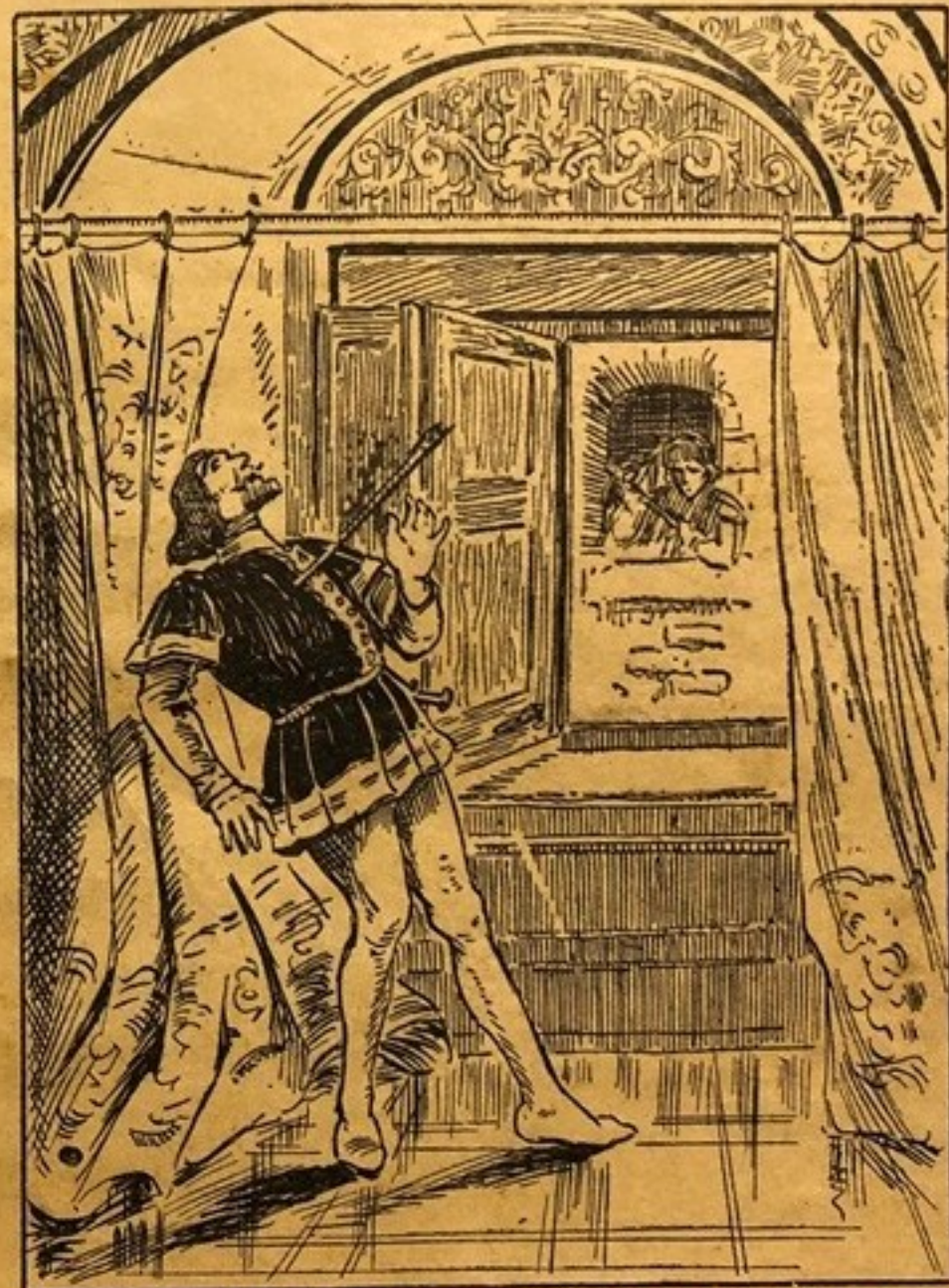
Drukkerij R. Bracke-Van Geen, Wetteren. — Tel.: 908.10.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 716.

A. HANS

DE BOETE VAN WALTER

Uitgave A. HANS-VAN DER MEULEN, Kontich

DE BOETE VAN WALTER

A. HANS

I. Inleiding

Aan de hand van de verhalen van A. Hans kan men de hele vaderlandse geschiedenis leren. «De boete van Walter» voert ons terug naar de ruwe middeleeuwen in de 12de eeuw, naar het graafschap Vlaanderen ten tijde van Boudewijn met het Hapke. Die graaf wilde vrede en veiligheid in zijn gebied laten heersen, en de roofridders uitschakelen. Hij deinsde er niet voor terug de heer van Oostkamp, die twee koeien van een arme boerin had geroofd, te Brugge in een ketel kokende olie te laten werpen. «De boete van Walter» komt voor als een verzonnen vertelling. A. Hans bezat een onuitputtelijke fantasie. Maar het kader waarin het verhaal zich afspeelt is historisch verantwoord.

II. Het verhaal

Vele honderden jaren geleden woonde op een kasteel tussen Brugge en Torhout, een ridder Hugo van Ellemare met zijn goede vrouw Clothilde. Ze bezaten geen kinderen, maar hadden hun neefje Walter, een wees, als zoon aangenomen. Walter was nu zeventien jaar; hij leefde al elf jaar bij zijn pleegouders. Hij kon zich nog vaag zijn vader herinneren, Ulrich van Ellemare, maar zijn moeder had hij nooit gekend. Tante Clotilde zei, dat zijn moeder een vrome, zachte vrouw was geweest, maar over Walters vader sprak ze nooit.

Walter had alles geleerd, wat men toen aan een adellijke jonker onderwees. Vooral flink paard rijden, goed mikken met pijl en boog en het zwaard hanteren. Walter was daarin zeer bedreven. Hij reed veel rond

met Reinier, die de opzichter was van het kasteel en bij afwezigheid van de ridder, het bevel voerde.

Walter hield meer van Reinier dan van heer Hugo, zijn strenge oom, die de knaap dikwijls bestrafte. Want Walter was oproerig van aard, en daarbij zeer hoogmoedig. Hij plaagde veel het personeel en nog meer de boeren en werklieden, die op hoeven of in hutten rond het kasteel woonden. Heel wat edelen deden in die tijd als hij. Ze vielen zelfs de kooplieden aan, die zich door de bossen naar de bekende jaarmarkt van Torhout begaven, en plunderden ze. Maar heer Hugo was een eerlijke en rechtschapen ridder, die het uitmuntend vond, dat de graaf van Vlaanderen de misdadige edelen strafte.

Die graaf heette Boudewijn met het Hapke (1). Een hapke was een bijl. De graaf wandelde veel met een bijltje rond en soms maakte hij een kerf in een hoge boom en zei dan tot zijn dienaren:

— Dikke takken om er rovers aan te hangen.

Hij wilde Vlaanderen van bandieten zuiveren, niet alleen van baanstroppers, die geen huis hadden. Maar ook van adellijke rovers, die meenden, dat ze alles konden doen, wat ze wensten. Graaf Boudewijn verbleef veel op zijn kasteel te Wijnendale, dicht bij Torhout.

Ja, heer Hugo van Ellemare en nog andere goedgezinde edelen vonden het flink, dat de graaf met strenge hand regeerde, maar de diefachtige heren haatten de vorst.

Zekere avond kwam Walter thuis van een jachtrit in de bossen. Meester Reinier had hem vergezeld. Een knecht schoot toe om het wild in ontvangst te nemen. Walter ging dan in de grote zaal, waar zijn oom en tante zaten. En na een korte groet, zei hij op snoevende toon:

— Twee reebokken, zes hazen en vijf fazanten geschoten.

— Ja, en vier kippen van boer Krelis, antwoordde zijn oom. Dat was zeer dapper, Walter. De kippen zaten in een ren van gevlochten twijgen, en konden niet weglopen. En toen boer Krelis je vroeg om zijn gevogelte met rust te laten, schold je hem uit en schoot je ook nog een pijl naar de hond. Het arme beest huilde van de pijn en de boer moest het afmaken, zo vreselijk als het leed. En jij reed lachend weg, roepend, dat je het wel zou tonen, hoe je alles doet, wat je wilt. Mijn vermaningen helpen blijkbaar niets.

Vastberaden greep heer Hugo Walter vast en gaf hem een dracht slagen.

— En nu drie dagen naar je kamer; men zal daar je eten en drinken

1 Boudewijn VII met het Hapke was graaf van Vlaanderen van 1111 tot 1119.

brengen. Ik wil je in die tijd niet zien! sprak heer Hugo, zijn aangenomen zoon van zich afstotend.

Met gloeiend gelaat en fonkelende ogen verliet Walter de zaal. In de hal verwenste hij luid zijn oom.

— Ha, me zo vernederen, me afranseien als een klein kind, dat duld ik niet langer. Wacht maar, tiran, siste hij.

Maar hij ging dan toch naar zijn kamer op de eerste verdieping.

— Ik zal Walter nog strenger aanpakken, zei heer Hugo tot vrouw Clotilde. De aard van mijn broer, zijn vader, zit in hem. Ulrich wilde nooit luisteren toen we kinderen waren. Hij werd een wildeman. Welk een dwingeland was hij voor zijn arme, brave vrouw. Ze is van verdriet gestorven... maar ik vrees ook van mishandelingen. In elk geval sloeg Ulrich haar dikwijls. En hij dronk en speelde, verbraste zijn bezittingen. Hij beroofde dan kooplieden. Moest hij nu nog leven, dan werd hij vast en zeker op één of andere dag ook opgehangen door graaf Boudewijn. Die schande bleef ons toch bespaard, al stierf Ulricht eerloos in een gevecht met dronken jonkers te Torhout. Er was gelukkig maar een kind, Walter. We hebben de jongen aangenomen. En ik wil hem bestemmen tot onze erfgenaam, tot heer van dit kasteel en de heerlijkheid van Ruddervoorde maar dan moet hij ook rechtschapen zijn.

— God geve, dat je bestraffingen helpen, zei vrouw Clotilde. Walter moet die verwatenheid, die hoogmoed en opstandigheid dringend afleeren.

— En eerlijk worden. Kippen doodschieten, dat is ook diefstal. En nu heb ik nog een eitje te pellen met Reinier.

Heer Hugo ging naar het plein. De opzichter gaf enige bevelen aan het personeel. Hij deed dit op hooghartige toon, want hij toonde zo graag zijn meesterschap. De ridder wenkte hem en vroeg:

— Een goede jacht gehad?

— O, heer, zie maar in de keuken naar het wild.

— Niets bijzonders gebeurd?

— Neen, heer...

— Zo! Jij vindt het dus heel gewoon, dat jonker Walter bij pachter Krelis kippen en de hond dood schiet. Je vindt het niet nodig mij dat te vertellen?

— Krelis stelde zich erg brutaal aan, heer, stamelde de opzichter, die nu toch verbleekte.

— Krelis is een vreedzaam man, altijd even bescheiden. Jij noemt het brutaliteit, als hij jonker Walter verzoekt zijn kippen met rust te laten. Krelis is hier geweest om te klagen en ik heb hem scherp ondervraagd,

al durfde hij eerst niet openhartig spreken. De boeren praten veel onder elkaar over de jonker en jou. Je zit dikwijls met Walter wijn te drinken in «De Vos», een gemene taveerne te Torhout, waar allerlei raar volk komt... Lieg niet, Reinier.

— Als de jonker naar die herberg wilt gaan, kan ik het hem toch niet verbieden, heer! Na u is hij mijn meester.

— Je moest me dat al lang verteld hebben. Je begrijpt toch wel, dat de vrouwe en ik zulke slechte gewoonten niet dulden. Hoor eens, ik besef vandaag, dat ik je niet kan vertrouwen. Je rijdt nooit meer met de jonker uit. Walter zal voortaan alleen met mij uitgaan. En ik ben van plan eens streng op je te letten. 't Schijnt, dat je de pachters veel last aandoet...

— O, die kinkels zullen wel allerlei leugens vertellen over mij. U wilt, dat er orde heerst, heer?

— Natuurlijk... maar ook rechtvaardigheid. Je weet zeer goed, hoe ik het bedoel, Reinier. Stel je nooit verwaand aan of ik zou je moeten wegzenden. Nu zul je tien kippen uit het hok van ons neerhof halen en die naar boer Krelis brengen. En je bezorgt hem ook vandaag nog een flinke hond!

Heer Hugo verwijderde zich en Reinier knarste de tanden.

— Ha, ik mag niet meer met de jonker uitgaan, mompelde hij. Maar Walter luistert meer naar mij dan naar zijn oom. En ik zal wel zorgen, dat het zo blijft. Ik ben nog jong, en eens wordt Walter de heer. Dan ben ik meteen baas en zorg ik ervoor dat ik spoedig rijk ben. Enfin, een beetje opletten. Och, ik zal de baas wel bedotten. Hij wil me nu vernederen... Ik moet als een boetvaardige pelgrim kippen en een hond naar die lompe Krelis brengen.

Reinier riep een dienstjongen van een jaar of veertien en zei:

— Filips, haal tien kippen uit het hok, de magerste, en steek ze in een mand. Haast je. Kijk me niet met zulke koeieogen aan! Je verstaat me toch wel zeker?

Filips, de zoon van een arme weduwe, was het gewoon door Reinier toegesnuwd te worden. Hij was toch een behendige jongen, die van zijn vader geleerd had kunstige bogen en slanke pijlen te snijden. En daarom was heer Hugo zeer op hem gesteld. Dat kon Reinier niet verdragen, en hij plaagde de knaap zoveel hij kon. Och, Filips verdroeg veel. Voor zijn diensten kreeg moeder kosteloos een stuk land, ook levensmiddelen en kleren en zo hielp Filips haar en zijn jongere broertjes en zusjes. Soms toch schoot Filips wel eens driftig uit, want diep in zijn hart zat de zucht naar vrijheid en recht. En hij hoopte zich later te Brugge als boogmaker te kunnen vestigen.

Intussen zat Walter te mokken op zijn kamer. Drie dagen gevangen en

de septemberzon scheen nog zo vrolijk over het vlakke land en door de bossen met hun prachtige herfstkleuren. Drie dagen gevangen... en dan die klappen... en voortaan — dat begreep hij wel — een nog strengere behandeling door zijn pleegvader.

Walter voelde geen dankbaarheid, omdat hij door zijn oom en tante als pleegzoon aangenomen was geworden. Hij vond, dat dit zo hoorde. Zijn eigen vader was ook een ridder geweest en zou wel geld en goederen nagelaten hebben, waaruit oom nu voordeel trok. Meester Reinier had eens iets in die zin verteld, al wilde hij er niet verder over spreken.

— Mij in het ongelijk stellen voor een lompe pachter! siste Walter. Ha, dat vergeet ik niet. Reinier zegt, dat de boeren en werklieden voor ons moeten kruipen en we de vrees onder hen moeten houden of dat ze anders wel zelf meester zouden spelen. Ik heb meer eerbied voor Dulco, mijn mooie jachthond, dan voor Krelis, met zijn opgeblazen snuit en zijn hele familie...

* * *

Drie dagen later riep heer Hugo de opzichter bij zich.

— Reinier, zei hij, ik heb een onderzoek ingesteld naar je doen en laten en ik ontsla je uit mijn dienst. Jij bent een oneerlijke mens. Jij perst de pachters van alles af voor je eigen voordeel: kippen, konijnen, fruit, boter, eieren.

Jij verkoopt dat alles aan een ronselaar van Brugge. En als je dit ontkent breng ik je voor de baljuw (2) van de graaf. Je weet, dat onze opperheer Boudewijn korte metten maakt met dieven.

— Maar de pachters overdrijven, heer...

— Ze overdrijven? Je erkent dus toch al iets.

— Ik vraag ze wel eens wat voor arme lieden en zieken...

— Toe, nog liefdadigheid huichelen ook. Wel, ik zal je dan zeggen, dat die ronselaar uit Brugge bij de stadspoort aangehouden is met zijn volgeladen manden. Hij moest vertellen hoe hij aan al die waren kwam. Hij heeft je genoemd. Ik heb bericht gekregen uit Brugge en dat klopt met wat ik van pachters vernomen heb. Krelis, Pietersen, Lauwereins, Volkerts, Daan... ze vertellen allemaal hetzelfde. Hoe is het, lieg je nog?

2 Baljuw: Ook meier of amman genoemd, ambtenaar van de graaf met bestuur en rechtspraak belast.

Reinier stamelde nog wat van overdrijving, maar hij viel toch door de mand uit vrees bij de graaf zelf aangeklaagd te zullen worden. Hij wist het wel, dat Boudewijn met zijn hapke hoge, sterke bomen merkte als galgen voor dieven.

— Ik zal je niet strenger straffen, maar je maakt dadelijk je pakje en je trekt er voor goed van door, besloot heer Hugo.

Reinier was niet getrouwd en woonde op het kasteel zelf. Woedend ging hij naar zijn kamer en bond zijn linnen en kleren bijeen. Plots weggestuurd uit een goede betrekking, verjaagd als een dief. Wie zou hem nog in dienst willen nemen? Ten hoogste kon hij ergens een zwoeger worden op het veld of een houthakker of koolbrander in het bos. Dat lokte de verwaande en hebzuchtige kerel niet aan.

— Ha, heer Hugo, siste hij, je bent nog niet van me af. Je schopt me buiten... heel goed, maar ik zal me wreken, geweldig wreken en nog wel door je pleegzoon. Wacht, het is nu oorlog tussen ons. En ik doe alles sluw, zodat die tiran uit het slot van Wijnendaele met zijn hapke geen vat op me heeft.

Een kwartier later vertrok Reinier; hij nam van niemand afscheid. Hij ging met het hart vol wrok en haat. Het personeel hoorde, wat er gebeurd was en verheugde zich over het vertrek van de hoogmoedige en onrechtvaardige kerel. Heer Hugo zou nu een nieuwe opzichter zoeken, maar zonder zich te overhaasten. Hij wilde goed uit zijn ogen kijken. Hij had zich in Reinier erg vergist.

Walter werd uit zijn gevangenschap bevrijd. Zijn oom vertelde, dat Reinier weggestuurd was en onderhield de knaap streng over die bezoeken aan de taveerne te Torhout en over zijn gedrag in het algemeen.

— Ik moet je nog als een kleine jongen behandelen en dat zal ik ook doen, zei heer Hugo. Om te beginnen mag je dit jaar niet meer jagen. Je mijdt de steden, zowel Brugge als Torhout. Alleen in mijn gezelschap kun je er nu en dan heen gaan. En ik zal je nog meer zeggen, vervolgde zijn pleegvader. Je weet, dat tante en ik je tot onze erfgenaam bestemmen. Later zul je dus heer van dit kasteel en de omgeving worden... Maar op één voorwaarde: dat je tot inkeer komt en een voorbeeldig en rechtschapen leven leidt. Volhard je in je boosheid, dan komt neef Diederik uit Brugge in je plaats. Je bent nu zeer ernstig gewaarschuwd. Je hebt zelf je geluk in je handen.

Walter sprak niet tegen, maar ook in zijn hart groeide de wrok. En toen hij wat rond het kasteel wandelde, genietend van de herkrege vrijheid, voerde hij in zich zelf oproerige taal...

— Ha, oom zou me willen onterven voor die zoetsappige Diederik uit Brugge, siste hij. Maar over de bezittingen van mijn overleden ouders

praat hij niet. Hij beschouwt die als zijn eigendom en zou ze ook aan Diederik overlaten. Doch dan vecht ik er voor als een duivel. Ik wil een machtige ridder worden en met een voorname jonkvrouw trouwen... en meester zijn over talrijke boeren en werklieden...

Zo al grommend en nijdig in zich zelf pratend, kwam Walter aan het bos. Eensklaps hoorde hij zijn naam. Daar stond Reinier, de weggejaagde opzichter.

— Zo, jonker, ben je eindelijk uit je gevangenis verlost? vroeg hij spottend. Is de kleine jongen vrijgelaten?

— Kleine jongen... kleine jongen! herhaalde Walter, en zijn ogen fonkelden.

— Ik noem je natuurlijk niet een kleine jongen, maar heer Hugo behandelt je toch zo. En je straffen voor een lompe vlegel als Krelis! Ik werd weggejaagd, omdat ik het niet verklapt heb, dat je wijn wilde drinken in de taveerne te Torhout. Zeker moest heer Hugo een andere reden zoeken; hij zegt, dat ik gestolen heb. Ha, het was stelen als ik van een luie pachter wat fruit eiste of een kip of iets anders als boete voor ongehoorzaamheid. Al die schavuiten hebben samen gespannen om heer Hugo kwaad te vertellen van jou en van mij...

— En ik mag van het jaar niet meer jagen...

Ik mag niet alleen meer naar Brugge of Torhout gaan... Maar dat verdraag ik niet. O, Reinier, mijn oom heeft me nog veel erger bedreigd, hernam Walter, en hij sprak over de erfeniskwestie.

In Reiniers ogen dansten plots kleine vlammetjes. De valse kerel begreep opeens, hoe hij zijn macht over de knaap kon behouden.

— Zit hier eens naast me, zei hij, dan zal ik vrijer spreken, dan ik tot nu toe gedaan heb. Je oom en tante — nu je pleegvader en pleegmoeder — hangen op een huichelachtige wijze de liefdadigen uit. Ze horen graag, dat andere edelen en de boeren zeggen: «O, heer Hugo en vrouwe Clotilde zijn toch brave lieden. Ze hebben Walter, de wees, bij zich genomen en ze zorgen er voor als voor een eigen kind». Maar sommigen weten wel beter. Ik heb je ouders gekend. Je moeder stierf heel jong. Je vader was een flinke ridder; die liet de pachters geen brutale bek open zetten en ze geen meester spelen. Hij overwon in prachtige steekspelen te Brugge, Gent, Ieper. Hij hield van vrolijkheid. Je oom kon hem niet verdragen, al was het zijn broer. Ha, je oom was jaloers, omdat je vader meer goederen bezat dan hij. Je vader werd op laffe wijze te Torhout gedood, door verraad, door sluipmoord. 't Was op een zeer donkere avond. Je vader wilde aan een herberg op zijn paard stijgen en ergens op de binnenplaats kreeg hij een steek met een mes. Dat hebben je oom en tante je nooit verteld, hé?

— Neen...

— En de knechten en meiden, de pachters en werklieden, die het weten, mogen er niet over spreken. En waarom niet? Ik zal het je vertellen. Omdat velen toen geloofden, dat de sluipmoordenaar door heer Hugo betaald was geworden.

— Door oom zelf? riep Walter verschrikt uit.

— Ja. Ik zei je immers, dat je oom Hugo vreselijk jaloers was op je rijke vader. En als je vader dood zou zijn, kreeg je oom de goederen onder zijn bestuur.

— Maar Reinier toch! En liet oom daarvoor mijn arme vader doden?

— Dat geloofden veel mensen en ik weet het wel zeker, maar niemand kon het bewijzen. Men had in de herberg een nietsnut van een kerel gezien, zekere Hein, die te voren enige keren op het kasteel was geweest. 's Morgens na de moord, vond men Hein in een gracht verdrongen. Natuurlijk had je oom hem daarin gegooid, om hem voor altijd te doen zwijgen. Heel het zaakje bleef stil. En je oom kreeg de goederen van je vader en nam je in huis. Dat noemde hij liefdadigheid. Het kasteel van je vader stond te Handzame, niet ver van Diksmuiden. Het werd verkocht aan een heer uit Brugge. Het geld ging natuurlijk in de koffer van je oom.

— Maar Reinier, wat je daar vertelt is afschuwelijk, zei Walter, die bleek was geworden.

— Ja, zeker is het afschuwelijk, maar ik mag er niet openlijk over spreken, net zomin als anderen het durven. We kunnen de misdaad niet meer bewijzen. Je oom fleemt de graaf en hij zou me laten ophangen, als hij wist, wat ik je nu meedeel. Houd dus je mond! Je bent gewaarschuwd. En nu begrijp ik nog meer. Je oom doet of hij je bemint, maar hij meent er niets van. Hij wil zijn neef Diederik bevoordelen. Dat is een zoon van je tantes broer... ook een huichelaar. Jij moet dus onterfd worden. Eigenlijk haat jouw oom je, zoals hij je vader gehaat heeft. En om je te kunnen onterven, maakt hij je nu al voor een slechte jongen uit. En wat misdoo je? Een glas wijn drinken in een taveerne... er eens dobbelen, praten en lachen. Mag een jonker van je leeftijd dat niet doen? Moet jij pachters ontzien, die toch maar in de wereld zijn om een edelman te dienen? Als je Krelis of een andere lomperd eens de waarheid zegt, noemt je oom dat ook al slecht! Een kip doodschieten van zulk een vlegel, noemt je oom een schurkenstreek. En ik moet tien kippen naar die boer brengen. Allemaal veinzerij, opdat de boeren zouden zeggen: «Heer Hugo is een rechtvaardige man». Listen om zijn eigen misdaad te verbergen. En pas op, Walter, of ze jagen je als een arme zwerver over de brug en ze halen Diederik binnen.

— Maar wat kan ik doen? Naar de graaf gaan?

— Ben je gek? De graaf zou je van valse getuigenis beschuldigen en je zwaar straffen. Die gelooft geen kwaad van je oom, want je oom fleemt de graaf en vindt het uitstekend, dat die Boudewijn met zijn hapke ook edelen op hun plaats zet. Verwacht van de graaf geen recht. Hij beschermt vooral pachters en werklieden. Wat je kunt doen? Zelf je recht verdedigen, en ik wil je daarbij helpen.

— Hoe dan, Reinier?

— O, daar moet ik nog eens over denken.

Laat aan niemand merken dat je met mij spreekt. Als je oom het weet, zorgt hij wel, dat ik door de baljuw van de graaf opgepakt word. Dan kraamt hij al de leugens van de boeren uit. Kom terug bij mij hier in het bos.

— Wanneer?

— Morgen om deze tijd. Ik zal wel een middel vinden tegen al de gemeenheid van je oom. En ook van je tante, want ze is geen zier beter. Twee huichelaars, die zich vroom aanstellen, maar met hun ziel aan goud en zilver verknocht zijn.

Reinier ging nog een tijdje op die toon voort om Walter tegen zijn pleegouders op te hitsen. Hij loog schandelijk. Hij wist heel goed, dat Ulrich van Ellemare, Walters vader, zijn geld en goed verbrast had en arm was, toen hij in een twist met even dronken lieden als hij omvergestoken werd. Nooit had er een sluipmoordenaar Hein bestaan... en ook nooit dus had men die persoon verdronken in een gracht gevonden. Walter vertrok, na gezworen te hebben, dat hij niets van al die onthullingen zou laten merken. Hij keerde terug naar het kasteel met dat vergif in zijn gemoed.

Reinier greinsde. Hij had een plan gesmeed. Heer Hugo dood, dan werd Walter wettige erfgenaam van de goederen en heer van het kasteel, die echter de weduwe, zijn tante, zou moeten onderhouden.

— En ik zal Walters eerste dienaar, maar feitelijk zijn meester zijn, omdat ik dan een schrikkelijk geheim ken, mompelde de schurk. En we verjagen vrouwe Clotilde. Die kan dan in een klooster gaan. Ik word rijk, en wee u, Krelis, Volkerts, en al de andere vlegels, die mij aangeklaagd hebben. Wee u, heer Hugo... u overwint niet. Uw pleegzoon slikt mijn leugens als honing en ik heb hem in mijn macht. Hij zal doen, wat ik hem aanraad.

En Walter geloofde de laster. Hij had moeite om zich te beheersen, toen hij op het kasteel aankwam. Hij voelde wel lust zijn oom toe te roepen, dat hij de moordenaar van zijn vader was en een gewetenloze dief. Maar hij dacht aan de waarschuwing en de beloofde hulp van Reinier en

zweeg. Hij zou het middel krijgen, om zijn eigen recht te verdedigen en te beletten, dat Diederik de heer werd van dit kasteel en de omgeving.

* * *

Heer Hugo zag rekeningen na in een der benedenkamers. Het raam stond open, want het was een zoele oktoberdag. Aan de overzijde van een pleintje, lag ook een kamer, die gebruikt werd als wachtplaats voor hen, die heer Hugo kwamen spreken.

Walter sloop dit kamertje binnen. Hij had een boog en pijlen bij zich. Ook hier was het venster open. Walter loerde naar zijn oom. Eindelijk stond heer Hugo op. Walter legde een pijl op en mikte. De pijl snorde heen en trof heer Hugo in de borst. De ridder slaakte een kreet, wankelde en viel neer. Walter zag zeer bleek; zijn tanden klapperden.

— Ik heb mijn vader gewroken, siste hij.

Hij verliet met zijn boog het kamertje en kwam in de hal. Er was hier niemand. Hij wierp de boog op de grond en rende langs een stenen trap naar boven. Aan de andere zijde van het kasteel daalde hij een torentrapje af en door een poortje geraakte hij aan de vestinggracht. Hier lag een bootje en de jonge sluipmoordenaar deed nu alsof hij wat speelde. Maar wild bonsde zijn hart.

En in de werkkamer lag heer Hugo van Ellemare te sterven. Hij had de kracht niet meer om te roepen. Niemand kwam hem ooit storen bij zijn werk.

— Ik heb oom naar het hart gemikt en hem goed geraakt, siste Walter, die in zijn boot heen en weer dreef. Niemand kon het zien.

Het personeel was in de keuken, ver van de plaats der misdaad. Vrouwe Clotilde bezocht enige zieken.

— Eindelijk is het gelukt, zei Walter bij zich zelf. Ik heb mijn eigen recht gezocht.

Vijf maal had hij met Reinier gesproken in het bos. De valse kerel was er in gelukt de jongen er spoedig van te overtuigen, dat er maar een middel bestond om recht te krijgen. Hij moest dadelijk erfgenaam worden door zijn oom te doden. En zo wreekte hij tevens zijn vader en vervulde hij zijn plicht als edelmanszoon. Eerst schrok Walter wel voor het voorstel een moord te plegen. Maar in zijn hart laaiden wrok en haat op. Sluw had Reinier zijn gemoed vergiftigd. En Walter besloot de raad van de schurk te volgen. Hij zou een gelegenheid zoeken om zijn oom door sluipmoord te treffen. Hij dacht aan de kamer waar zijn oom elke dag wat werkte... rekeningen naakteek, verzoekschriften las, plannen voor

herstellingen of voor bosaanplanting of boomrooien bestudeerde en zo meer. Daar zat zijn oom meest alleen en kon Walter hem overvallen. Maar nu heden middag de ramen openstonden, besloot de jonge misdadiger zijn schot van uit het tegenoverliggend kamertje te richten. 't Leek of de duivel het hem ingaf.

— En een middel zoeken om de schuld op een ander te doen schuiven, had Reinier gezegd. Gebruik een wapen van één van het personeel... Walter had de boog genomen van Filips, die dikwijls meedeed aan de prijschiëting en daarvoor een kunstige, prachtige boog had gesneden. En nu was de misdaad volvoerd. Zijn oom zou wel dood zijn.

— En moest hij nog leven en kunnen spreken, dan heeft hij mij niet bemerkt, mompelde Walter. Oom keek naar de grond. Ha, hij heeft zijn verdiende loon! Waarom moest hij mijn vader laten doden?

* * *

Vrouwe Clotilde kwam thuis. Zou Hugo nog in de werkkamer zijn? Het verwonderde haar, dat hij haar niet een eind tegemoet was gewandeld. Ze keek door het raam. Ze slaakte een luide gil en stak wanhopig de armen op. Daar lag Hugo op de rug... een pijl in de borst... zijn kleding met bloed bekleet.

Personeel snelde toe. Wonna, de oudste meid, en Karel, de portier, moesten de wankelende vrouw ondersteunen.

— Hugo... Hugo daar, kreunde Clotilde. Ze wees naar het raam en allen keken er door.

— Onze heer is geschoten! schreeuwde Karel.

Heel het kasteel kwam vol beroering. Walter snelde toe.

— Wat is er gebeurd? vroeg hij.

— Je vader... geschoten... O, zeker is hij dood! schreide vrouwe Clotilde.

— Vader geschoten! kreet Walter. Waar is hij dan?

Men wees naar het venster...

— O, daar ligt vader... een pijl in zijn borst! jammerde Walter. Maar sta hier niet te gapen... help vader! schreeuwde hij tot knechten en meiden. En zelf liep hij vooruit naar binnen. Wenend zonk de huichelaar op zijn knieën naast zijn slachtoffer. Reinier had hem voorgeschreven zo te handelen en vreselijk verdriet te veinzen.

Wonna en Karel leidden de vrouwe mee, die ook naast haar man knielde en wenend zijn naam riep. Maar heer Hugo gaf geen teken van leven meer. Walter zond iemand om een priester en een ander om een heemeester te Brugge. Hij liet zijn pleëgvader naar de slaapkamer te

bed brengen. Hij omhelsde zijn pleegmoeder en kermde, dat hij zijn weldoener verloren had.

Dan deed hij of hij zich beheerste en zei:

— Dit is een erge misdaad. Oom zelf kan zijn recht niet meer uitoefenen. De baljuw van de graaf moet komen, opdat de moordenaar gevonden wordt.

Karel, de portier, zei dat er in de hal een boog lag.

— Laat zien! gebood Walter haastig.

Hij raapte dan de boog op en toonde die aan de omstaanders. Er waren ook al een paar werklieden toegesnel.

— Maar dat is de boog van Filips! riep er een.

— Ja, ja! klonk het. Zulk een boog heeft er niemand.

— Waar is Filips? Dat hij ons vertelt, hoe die boog hier komt! hernam Walter.

Men vond Filips niet. De priester was al geweest en de dokter, die tevens barbier was, toen Filips eindelijk verscheen. Hij had in het bos hout gesneden voor allerlei vlechtwerk, beweerde hij.

— Kom eens mee! gebood Walter, die reeds de houding van een heer aannam.

— Maar wat is er? Waarom kijkt ieder me zo verbaasd aan? stamelde Filips.

— Kom maar mee! hernam Walter.

Hij leidde hem in de kamer, waar de priester bad en de heemeester verklaard had, dat heer Hugo na het schot bijna dadelijk gestorven was.

— Onze heer! riep Filips hevig ontsteld, toen hij eensklaps de dode zag.

— Waarom heb jij naar mijn vader die pijl geschoten? vroeg Walter.

— Ik, jonker?

— Je boog lag in de hal, dicht bij de kamer waar de moord gebeurd is.

— Mijn boog? Dat kan niet... Die hangt in mijn kamertje...

Maar toen Walter hem voor de gevonden boog bracht, moest Filips bekennen, dat het de zijne was.

— Iemand heeft hem uit mijn kamertje gehaald, beweerde Filips. Ik op de ridder schieten? Ik hield zo veel van hem.

— Vanmorgen heeft mijn heer vader je bestraft, zei Walter.

— Ja, omdat ik vergeten was zijn zwaard te poetsen.

— En dat kon je niet verdragen... Je bent een driftige jongen. Je hebt je willen wreken...

— Maar jonker... ik zou voor die bestraffing onze heer dood geschoten hebben! kreunde Filips. God hoort me... ik ben onschuldig. Ik kom uit het woud...

— Mijn vader zal je herkend hebben. En toen ben je verschrikt weg-
gelopen... je liet je boog vallen. En nu doe je of je onschuldig hout hebt
wezen snijden.

— Filips, zeg de waarheid! drong vrouwe Clotilde aan.

De knaap begon te wenen en bezwoer, dat hij onschuldig was.

— Het zijn mijn zaken niet, maar die van het gerecht, sprak de heel-
meester. En toch, als die knaap de moord gepleegd had, zou hij wel met
zijn boog gevluht zijn.

— Hij heeft hem in zijn schrik laten vallen, antwoordde Walter. Het
gebeurt immers genoeg, dat een moordenaar zijn mes achterlaat.

— Iemand heeft de boog uit mijn kamertje gehaald! zei Filips. Ik hield
van de ridder... hij was altijd goed voor mij. En ik zou hem doden! O,
hoe kun je dat van me denken?

— Ik geloof niet, dat Filips schuldig is, zei de priester.

— Maar wie dan? vroeg Walter.

— Dat moet de baljuw onderzoeken.

Deze ambtenaar kwam spoedig en luisterde naar de verklaringen. O, hij
behoefde niet lang na te denken.

— Filips heeft vanmorgen een bestraffing gekregen en nu wraak geno-
men, zei hij. Zijn boog brengt zijn schuld aan het licht. Heeft iemand
een vreemdeling rond of op het kasteel gezien?

Geen van het personeel had een onbekende bemerkt.

— Dan is Filips de moordenaar! besloot de baljuw, die er een bekrom-
pen man uitzag. O, er is veel oproerigheid tegenwoordig. Allen, die
geboren zijn om te werken, leuteren over vrijheid, alsof ze geboren
edellieden waren.

— Dat is vreemde taal voor een baljuw van de graaf, die onze
zwoegende en wroetende mensen beschermt, antwoordde de priester
daarop. Leid je Filips mee?

— Natuurlijk! Straks ligt hij in de kelder aan de ketting! En ik zal
dadelijk een bode aan graaf Boudewijn zenden. Bij Wijnendale staat er
al een boom voor deze jonge moordenaar klaar. En heer Boudewijn
houdt dikwijls zitdag.

— De graaf is rechtvaardig. Hij zal je niet veroordelen zonder grondig
onderzoek, zei de priester tot Filips. Vertrouw op hem en op God, mijn
jongen. Ik zal naar je moeder gaan en haar troosten.

Vrouwe Clotilde was te veel van haar droefheid vervuld, om op Filips te
letten. En de onschuldige knaap werd door de baljuw weggeleid.

— Moordenaar! Je hebt me mijn goede, vrome pleegvader ontnomen!
riep Walter hem na.

Dan ging hij weer bij de dode. Dienaren hadden heer Hugo afgelegd en

hem in zijn harnas gestoken als een dappere, rechtvaardige ridder. Walter knielde neer. Ja, waarlijk, hij waagde het. Hij prevelde met de lippen, maar hij durfde zijn pleegvader niet aan te kijken. Hij was bang, dat de ridder eensklaps zou opstaan en naar hem wijzen en zeggen:

— Jij bent de moordenaar!

Na een half uur sloop Walter weg. Het was donker geworden. Hij vaarde over de gracht en spoedde zich naar het bos. In een ellendige lemen hut wachtte Reinier op hem. De schurk, die zich in het woud verborg, had nog niets van de moord gehoord. Walter voorzag hem in deze dagen van eten en drinken.

— Mijn oom is dood, zei Walter met bevende stem.

— Is het gebeurd? riep Reinier verheugd uit.

— Ja... en Walter vertelde hoe hij de misdaad gepleegd had.

— Dappere kerel! prees Reinier. Blijf nu veinzen! Toon je zeer lief voor de vrouwe. Een beetje geduld. Je wordt na enige tijd als heer aangesteld. En dan neem je me terug als opzichter.

— Maar zouden de mensen dan geen achterdocht krijgen?

— Neen, neen. En laat ze peinzen wat ze willen. Niemand kan iets bewijzen. Ik alleen zou je kunnen verraden. Vergeet dat niet, jonker. En als ik het uitbreng, word jij als vadermoorder gevierendeeld. Maar het komt niet uit, als je naar me luistert en mijn zin doet. Jij wordt de heer van het kasteel. Diederik mag naar de erfenis fluiten. Ik wil natuurlijk geen arme dompelaar blijven.

— Hoor ik niets daar buiten? fluisterde Walter rillend.

— Neen, neen. De wind suist door de bomen. Hier komt niemand. De bange mensen denken dat het hier spookt. Ik vrees geen spoken of geesten. Je bent nu wat angstig na die moord. Houd je heel kalm... Er breekt weldra voor ons een goede tijd aan...

* * *

Weduwe Margriet, de moeder van Filips, zat diep bedroefd in haar huisje. De priester was geweest en had haar dat vreselijk nieuws verteld. Haar brave jongen zat nu in de gevangenis beschuldigd heer Hugo vermoord te hebben. Hoe was het toch mogelijk zoiets te durven beweren?

De kleinere kinderen lagen te bed en vrouw Margriet bad voor haar zoon. 't Was al laat, toen er nog geklopt werd. Bernard, de schaapherder, trad binnen en scheen diep ontroerd.

— Margriet, ik kom hier nog voor je jongen, zei hij. Filips heeft het niet gedaan. De rechtvaardige God helpt je al.

— Is Filips onschuld aan het licht gekomen?

— Ja, maar ik alleen weet het. Luister. Ik kwam een paar uur geleden langs die oude hut, waar Klara gewoond heeft, die ze een heks noemden. Ze is nu dood en weinig mensen durven nog langs daar gaan. Ik was dan ook verwonderd in de hut te horen spreken. Ik luisterde, en ik schrok zelf. Jonker Walter was er met Reinier, de weggejaagde opzichter. En uit hun gesprek merkte ik, dat Walter zijn pleegvader vermoord heeft. Jonker Walter heeft de boog van Filips gebruikt, om je jongen te doen beschuldigen, en dat is hem gelukt. Reinier fluisterde die moord in, Walter moet heer worden en de deugniet in dienst nemen. De herder vertelde uitvoerig wat hij afgeluisterd had.

— Maar dan ga ik nu nog naar de baljuw, zei vrouw Margriet.

— Dat zou je niet helpen. Hij zal je niet geloven. Vrouwe Clotilde misschien ook niet. Overmorgen houdt onze goede graaf Boudewijn zitdag bij zijn kasteel te Wijnendale, en daar mag iedereen, ook de armste mens met zijn klachten komen. Ga er heen, zeg aan de graaf dat je jongen vals beschuldigd is. Je mag vertellen, wat ik je allemaal gezegd heb over de samenkomst in de hut. Ik zal onder het volk staan om te getuigen.

Graaf Boudewijn is rechtvaardig en zal alles onderzoeken en dan je jongen vrijlaten. Praat er vooraf met niemand anders over. Als Reinier verneemt, dat we alles weten, zou hij in staat zijn ons te doden...

* * *

Twee dagen later hield graaf Boudewijn bij zijn slot zitdag in de open lucht, om de klachten van zijn onderdanen te horen. De baljuw had hem al over de dood van heer Hugo gesproken, en over de beschuldiging tegen Filips. Maar nu knielde een arme vrouw voor hem neer. De gravin en haar zoontje keken meewarig toe.

— Spreek, wat is er? zei de graaf vriendelijk.

— Heer, ik kom hier voor mijn zoon Filips, die nu gevangen zit voor de moord op de edele heer Hugo. Hij is onschuldig. Jonker Walter, zijn pleegzoon, is de moordenaar en meester Reinier de medeplichtige.

— Vrouw, wat ge daar zegt, is verschrikkelijk! riep de graaf uit.

— Maar toch de waarheid, heer...

En in haar moederliefde week bij vrouw Margriet alle vrees. Ze vertelde wat Bernard, de herder, haar meegedeeld had.

— En Bernard staat hier onder het volk om dat alles te getuigen, voegde de weduwe er bij.

De herder werd geroepen en de graaf sprak een hele tijd met hem.

— De zitting wordt opgeheven, zei Boudewijn toen.

Men moest zijn paard voor brengen en met enige edelen reed hij naar het kasteel Ellemare bij Ruddervoorde. Hij werd door vrouwe Clotilde en Walter ontvangen, die meenden, dat de graaf hun zijn deelneming kwam betuigen.

— Leid me bij heer Hugo, zei Boudewijn.

Walter ondersteunde zijn moeder; edelen volgden. En in de zaal, waar de dode nu rustte in zijn harnas en met zijn wapenschild, zei de graaf tot Walter:

— Kijk je pleegvader aan en beken, dat jij hem die pijn in de borst hebt geschoten op aanstoken van Reinier, de weggejaagde opzichter.

Vrouwe Clotilde slaakte een gil en Walter werd doodsbleek en stond daar met knikkende knieën.

— God heeft de waarheid aan het licht gebracht. Lieg nog, zo je durft, vervolgde de graaf tot Walter en hij stootte drie maal met zijn hapke.

— Ja, ik heb het gedaan... Reinier heeft er me toe aangezet! riep de jonker schreiend uit.

— Reinier heeft je bedrogen, zei de graaf. Heer Hugo was een tweede vader voor je. Vloek over de vadermoordenaar. Jij bent des doods schuldig. Maar ik zal genadig zijn... terwille van je jeugd. Ik verban je voor dertig jaren uit Vlaanderen.

Intussen was Reinier uit zijn hut gehaald.

— Voer hem naar Wijnendale en hang hem aan één der bomen! beval Boudewijn.

Filips werd natuurlijk in vrijheid gesteld. De baljuw kreeg van de graaf een strenge vermaning voor zijn domme overijling.

Een uur later verliet Walter het kasteel; nu begon zijn boete. Hij trok naar Zeeland, arm en berooid... Hij wist nu hoe schromelijk Reinier hem bedrogen had. In zijn hart brandde de wroeging.

Vrouwe Clotilde lag lange tijd ziek. Toen ze beter was nam ze Diederik, een brave jonkman, op het kasteel. Hij werd nadien de heer en bestuurde het gebied rechtvaardig.

Walter kende geen gelukkige dag meer. Hij verhuurde zich als krijgsknecht bij de hertog van Gelderland en vijf jaar later werd hij in een veldslag aan de Rijn zwaar gewond. Stervend beledigde hij zijn schuld voor een pater, die hem in de laatste uren bijstond...

bewerking © 1982-2017, Jan MARCHAU